

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. Dantur peccata ingnorantiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

rantie mea ne memineris? Etsi enim damnabiliora peccata sunt, quae ab ignorantibus committuntur; tamen si ignorantia peccata nulla essent, hoc non legeremus, quod commemoravi: Delicta juventutis, &c. Et lib. 6. contra Julianum c. 16. *Nunquid caret* (homo baptizatus) *ignorantia malo*, per quod à nescientibus innumera peccata perpetrantur mala? Et epist. 154. *Si quis bonum putaverit esse, quod malum est, & fecerit hoc putando, utique peccat, & ea sunt omnia peccata ignorantiae*, quando quisque bene fieri putat, quod male sit. Quid clarius & expressius dici potest? Juxta S. Doctorem, si quis, quod malum est, bonum esse judicaverit etiam firmiter, sed ex ignorantia culpabili, quamvis indirectè tantum volita in negligentia adducendi, & fecerit illud, faciendo peccat ignorantiae peccato. Peccatum enim ignorantiae est, quoties aliquid male fit ex firma, quod bene fiat, persuasione, sed quam non habemus, nisi propter culpabilem, qua laboramus, ignorantiam; siue quam non habemus, nisi quia negligimus aut negleximus addiscere ea quae possumus & tenemur scire.

Prob. 4. autoritate S. Hieronymi lib. 1. contra Pelagianos, ubi refert eorum querelam adversus Catholicos sub persona Critobuli his verbis: *Rogo quae ista iustitia, ut in peccato tenear erroris, cuius reatum non habet conscientia? Nescio me peccasse, & ejus rei, quam nescio, poenas luo? Et quid plus faciam, si sponte peccaverim?* Negabant igitur Pelagiani peccata ignorantiae, asserbant verò Catholici. Hanc autem Pelagianorum querelam refellit hoc loco Hieronymus, varios Scripturae textus allegando, unum ex cap. 21. Exodi, alterum ex cap. 5. Levitici, tertium ex Proverbiis. In Proverbiis, inquit, legimus: *Est via, quae videtur recta esse apud homines, & novissima ejus veniunt in profundum inferni.* Ecce & hic manifestè ignorantia condemnatur, cum aliud putat homo, & sub specie veritatis ad inferna delabatur. Certè si homo delabi potest ad inferna sub specie veritatis, & cum aliud putat, hoc est, cum putat se bene agere, quando malè agit; manifestum est hominem peccare posse etiam graviter in aliquo, quod malè agit, etiam si illud agat cum firma persuasione quod non malè, sed bene illud agat, si nimirum hæc persuasio fundetur in ignorantia graviter culpabili.

Prob. 5. autoritate S. Bernardi epist. 77. ad Hugonem à S. Victore, in qua negantem aliquem dari posse peccata ignorantiae, impugnat his verbis: *Si peccatum ignorantiae nullum est, non ergo peccavit Saul, quod persecutus est Ecclesiam Dei, quoniam quidem ignorans hæc fecit, manens in incredulitate. Bene itaque faciebat, quod erat blasphemus, & persecutor, & contumeliosus, quod erat spirans minarum & cedis in discipulos Domini, in hoc ipso quippe abundanter emulatur existens paternarum suarum traditionum.* Non ergo debuit dicere: *Misericordiam consecutus sum, sed, mercedem recepi, quippe quem ignorantia à peccato reddebat immunem, insuper & emulatio remunerabilem judicabat.* Si, inquam, ignorantia nunquam peccatur, quid ergo causamur adversus occisores Apostolorum, quando quidem non solum malum esse nescierunt interficere illos, sed insuper quoque id faciendo arbitrati sunt obsequium se prestare Deo... Nunquid non ex his satis apparet, in quantis jaceat ignorantia tenebris, qui ignorat peccari posse interdum per ignorantiam? Interdum igitur, ut luculenter probat S. Bernardus, aliqui peccant, & quidem gravissimè, etsi nesciant se peccare, imò è contra arbitrentur se non peccare, se aliquid Deo gratum facere.

Prob. 6. ratione. Qui ponit deliberatè actum aliquem malum, sed cujus malitiam ignorat, propter negligentiam addiscendi ea quae potest & tenetur scire, à peccato excusari non potest, etiam si actum illum ponat absque omni dubio vel scrupulo de ejus malitia, imò etiam si actum illum ponat cum firma persuasione de ejus bonitate, atque ita ponendo illum, nec advertat, nec advertere possit ad ejus malitiam. Sed hoc est peccare peccato ignorantiae.

Ergo, &c. Minor patet. *Prob. maj.* Nam si excusari potest à peccato, vel quia actus quem ponit, non est actus humanus. At hoc non: nam, ut supponitur, deliberatè agit: omnis autem actio deliberata est actio humana. Vel quia ignorat malitiam actus quem ponit: At hoc non: culpabilis enim ignorantia excusare non potest; alioqui melior esset conditio negligentis addiscere ea quae potest & tenetur scire, quam adhibentis debitam ad ea addiscenda diligentiam: quod est absurdum. Vel quia firmam, quamvis falsam, habet persuasionem de bonitate actus quem ponit. At hoc non: nam hæc persuasio est error culpabilis, quia est effectus culpabilis ignorantiae, proindeque ad excusandum valere non potest. Vel denique quia nequidem potest hic & nunc advertere ad malitiam actus quem ponit. At hoc non: nam hæc impotentia est effectus culpabilis ignorantiae. Unde si quis potest à peccato excusari propter hanc impotentiam, excusabitur re ipsa propter culpabilem ignorantiam. Uno verbo, hæc impotentia non est naturalis, sed voluntaria, proindeque justam excusationis causam præbere non potest. Ergo qui deliberatè ponit, &c.

Obj. Omne peccatum essentialiter voluntarium est in se. Nam, ut ait S. Augustinus, peccatum usque aded voluntarium malum est, ut non sit peccatum, si non sit voluntarium. Sed id quod malè fit ab eo, qui nescit malum esse, imò qui putat bonum esse quod facit, non est voluntarium in se; nihil enim in se volitum, nisi præcogitum. Ergo non est peccatum, consequenter nec datur nec dari possunt peccata ignorantiae. *R. dist. maj.* Omne peccatum essentialiter voluntarium est in se, quantum ad substantiam actus, *C. maj.* Quantum ad circumstantiam malitiae actus, *N. maj.* & *dist. min.* Sed id, quod malè fit, &c. non est voluntarium in se, formaliter scilicet, quantum ad circumstantiam malitiae actus, *C. min.* Quantum ad substantiam actus, *N. min.* & conseq.

Itaque omne peccatum essentialiter voluntarium est in se saltem quantum ad substantiam actus, vel quasi actus, quia omne peccatum essentialiter est actus, vel quasi actus humanus, & consequenter vel actio deliberata, vel deliberata omisso actionis; nemo enim peccat aut peccare potest, nisi ex prævia cognitione intellectuali liberè ponendo actum prohibitum, aut omittendo actum præceptum. Unde nec peccant nec peccare possunt infantes, amentes, dormientes, & quicumque alii, qui nullum rationis suae usum habent, & consequenter non possunt deliberatè agere vel omittere, ac proinde nec habere actus aut quasi actus humanos. Hinc actu non peccant ebrii, in ebrietate turpe aliquid faciendo, quando scilicet eorum ratio penitus vino obruta est, licet antea graviter peccaverint, sese exponendo morali periculo in ebrietate turpia perpetrando. Dixi autem, quando eorum ratio vino penitus obruta est: nam quandiu in ebrietate semi-plenum rationis usum retinent, puto eos actu peccare graviter turpia perpetrando, quia tunc humano modo agunt, quamvis imperfectè; & quod expeditum rationis usum non habeant, cum sua gravi culpa non habeant, non potest illos excusare; ita ut peccatum, quod aliàs esset mortale, propter impeditum ex parte usum rationis, fiat veniale; præsertim si præviderunt, aut prævidere potuerunt, quid probabiliter facturi essent in ebrietate.

Peccatum igitur nullum esse potest, nisi voluntarium sit in se, quantum ad substantiam actus. At minimè requiritur ut sit etiam voluntarium in se, quantum ad circumstantiam malitiae. Nam qui deliberatè ponit aliquem actum malum, ex culpabili ignorantia putans non malum, sed bonum esse, deliberatè ponit actum, quem lex prohibet, proindeque verè peccat, quia excusari non potest ex eo, quod non putat esse prohibitum, sed è contra putat non esse prohibitum, quia prohibitum esse scire debet; nec ignorat, nisi quia negligit aut neglexit scire quae scire potest & tenetur. Unde periade se habet secundum prudentem estimationem in ordine ad veram imputabilitatem, ac si re ipsa sciret actum suum lege prohiberi.

Unde

Unde circumstantia malitiae & prohibitionis est illi moraliter & aequivalenter voluntaria in se in ordine ad veram, quamvis non tantam, imputabilitatem.

Hanc doctrinam tradit S. Augustinus lib. 1. retract. cap. 15. ubi sic loquitur: *Qui nesciens peccavit, non incongruenter nolens peccasse dici potest, quatenus & ipse quod nesciens fecit, volens tamen fecit, ita nec ipsius esse potuit sine voluntate peccatum. Quae voluntas utique, sicut definita est, animi motus fuit nullo cogente ad aliquid vel non admittendum, vel adipiscendum. Quod enim, si nolisset, non fecisset, non coactus est facere. Quia voluit, ergo fecit, etiamsi non quia voluit peccavit, nesciens peccatum esse, quod fecit: ita nec tale peccatum sine voluntate esse potuit, sed voluntate facti, non voluntate peccati. Quod tamen factum peccatum fuit. Hoc enim factum est, quod fieri non debuit.*

Itaque juxta S. Doctorem, qui peccavit nesciens se peccare, quia fecit aliquid malum, culpabiliter nesciens illud esse malum, peccavit volens simul & nolens in bono sensu. Peccavit volens, quia malum quod fecit, deliberatè fecit, & ex propria determinatione fecit. Peccavit nolens, vel potius non volens, quia malum quod fecit, nescivit esse malum, sed è contra putavit esse bonum, proindeque illius quod fecit, malitiam in se neque directè neque indirectè voluit: peccavit tamen illud faciendo, quia deliberatè & ex propria determinatione fecit, quod non facere, & malum ac prohibitum esse scire debuit. Peccatum hoc non fuit in se voluntarium voluntate peccati, quia agens neque directè neque indirectè voluit peccare; cum neque directè neque indirectè intenderit malitiam actionis in se; at fuit in se voluntarium voluntate facti, quia agens deliberatè & ex propria determinatione fecit, quod malum & prohibitum erat, & sic fecit, ut potuerit non facere, quod ad peccandum semper requiritur; cum omne peccatum sit essentialiter actio vel actionis ommissio deliberata & libera; & sufficit in eo, qui nonnisi culpabiliter ignorat malum & prohibitum esse illud quod facit. Ex his

Resp. Adhuc ad obj. dist. maj. Sic juxta modum loquendi S. Doctoris, omne peccatum est essentialiter in se voluntarium, seu volitum voluntate facti, C. maj. Nam peccatum est essentialiter actus vel quasi actus humanus, & consequenter actus vel quasi actus deliberatus & liber. Omne peccatum est essentialiter in se voluntarium, seu volitum voluntate peccati, N. maj. Nam ut quis peccet, necessarium non est, ut vel directè, vel saltem indirectè velit peccare, sive, quod idem est, ut vel directè, vel saltem indirectè intendat malitiam actionis, aut omissionis malae & prohibita; sed sufficit, si deliberatè agat, quod ommittere, vel omitat quod agere debet, nonnisi culpabiliter ignorans prohibitum esse quod agit, aut praeceptum esse quod omittit, quantumvis agat aut omitat cum firma persequione, quod non malè, sed benè agat aut omitat. Ad min. autem dico, id quod malè sit ab eo, qui non putat malum esse, imò qui putat bonum esse quod facit, in se voluntarium seu volitum esse, non quidem voluntate peccati, sed voluntate facti: quod ad peccatum sufficit in eo, qui nonnisi ex errore culpabili putat non malum, sed bonum esse quod facit.

Dices. S. Augustinus lib. 3. de libero arbitrio c. 19. dicit peccatum, quod proprie vocatur peccatum, libera voluntate, & ab sciente committi. *Resp.* Hunc textum non esse ad rem. Nam ibi S. Doctor loquitur de peccato Adami, quod opponit iis, quae malè sunt ex ignorantia invincibili, & quae dicit non esse peccata, nisi improprie, in quantum scilicet sunt effectus peccati illius, quod fuit proprie peccatum, quia ab Adamo non solum liberè, sed etiam scienter commissum fuit: *Illud quod ignorans quisque non rectè facit, & quod rectè volens facere non potest, idèò dicuntur peccata, quia de peccato illo libera voluntatis originem ducunt. Illud enim procedens meruit ista sequentia: nam sicut linguam dicimus non solum mem-*

brum quod movemus in ore, dum loquimur, sed etiam illud quod huius membri motum consequitur, idèst, formam tenoremque verborum sic non solum peccatum illud dicimus, quod proprie vocatur peccatum; libera enim voluntate, & ab sciente committitur; sed etiam illud, quod jam de huius supplicio consequatur necesse est.

Opponit igitur S. Doctor peccatum Adami, quod liberè & scienter commissum fuit, non iis, quae malè sunt ex quacumque ignorantia, sed iis tantum, quae malè sunt ex ignorantia invincibili, proindeque inculpabili; nec de iis, quae malè sunt ex quacumque ignorantia, sed de iis tantum, quae malè sunt ex ignorantia invincibili, dicit quod non sint peccata nisi improprie, sive quod eatenus vocari possint, & sint peccata, quatenus necessariò consequuntur de supplicio peccati illius, quod liberè & scienter à primo parente commissum fuit, & quod proinde fuit peccatum proprie; non quod ad peccatum proprie dictum requiratur, ut fiat à sciente malitiam actionis, sed quod quidquid malè sit liberè & à sciente malitiam actionis, sit peccatum proprie dictum.

Nota. Aliud est, illud omne esse peccatum proprie, quod propria voluntate & ab sciente committitur; & aliud, nihil esse peccatum proprie, nisi quod propria voluntate & ab sciente committitur. Primum dicit S. Augustinus, non secundum: alioquin excusaret à peccato proprie dicto ignorantiam vincibilem, & ea omnia quae malè sunt ex ignorantia vincibili. Quod esse falsum, manifestum est ex ipso cap. allegato, ubi sic ait S. Doctor: *Non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras, sed quod negligis querere, quod ignoras: neque illud, quod vulnerata membra non colligis, sed quod volentem sanare contemnis. Ista tua propria peccata sunt: nulli enim hominum ablatum est scire niliter querere, quod inutiliter ignorat, &c.*

ARTICULUS II.

Utrum peccatum omissionis possit esse absque omni actu voluntatis.

RESPONSIO

Potest physicè, non moraliter.

Prob. 1. pars. Nam hoc ipso, quod aliquis non audit sacrum die festo, potens audire, & sciens se teneri ad audiendum, licet nullum eliciat actum, quo sive directè sive indirectè nolit sacrum audire, quod certè potest absolute; quidni enim tunc omnem, circa sacri auditionem vel non auditionem, actum voluntatis posset absolute suspendere? hoc ipso, inquam, intelligitur peccare, quia hoc ipso intelligitur transgredi praeceptum ecclesiasticum de audiendo sacro.

Et verò in casu proposito, omissioni, quamvis pura, nihil deest ad hoc, ut sit peccatum. Nam est ommissio actus liberi & praecepti. Atqui omnis ommissio actus liberi & praecepti, sive pura sit, sive non, est peccatum. Ergo, &c. Major patet. *Prob. min.* Quia ommissio actus liberi & praecepti est ommissio libera actus praecepti: sicut enim actus liberè ponitur hoc ipso, quod ponitur cum potestate illum non ponendi; ita hoc ipso liberè non ponitur, quod non ponitur cum potestate illum ponendi; proindeque, quod idem est, hoc ipso ommissio actus libera est, quod est ommissio actus liberi, seu actus, qui potest poni. Atqui ommissio libera actus praecepti peccatum est: est enim libera transgressio alicujus legis. Ergo, &c.

Simile argumentum proponi potest de actu merè interno. Nam v. gr. si quis advertat aut advertere debeat hic & nunc urgere praeceptum charitatis, & omnem voluntatis actum circa Deum suspendat, hoc ipso contra charitatem peccare intelligitur: hoc ipso enim hic & nunc intelligitur ommittere actum liberum & praeceptum, seu liberè ommittere actum praeceptum.

Dices. Peccatum non potest esse sine aliquo exercitio libertatis. Atqui in casu proposito nullum est exercitium libertatis: nam in casu proposito omne libera-